

Súd: Najvyšší správny súd SR
Spisová značka: 6Ssk/21/2021
Identifikačné číslo spisu: 3021200065
Dátum vydania rozhodnutia: 12. januára 2023
Meno a priezvisko: JUDr. Viola Takáčová
Funkcia: predsedníčka senátu
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2023:3021200065.1

ROZSUDOK

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Violy Takáčovej, PhD. a členov senátu JUDr. Michala Matulníka, PhD. a JUDr. Martina Tisa, v právnej veci žalobkyne: U. N., narodená XX. B.H. XXXX, bytom v H. T. H., X. I. Č.. XXX/XX, proti žalovanému: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny, Odbor peňažných príspevkov na kompenzáciu ŤZP a posudkových činností, so sídlom v Bratislave, Špitálska č. 8, o preskúmanie zákonnosti postupu a rozhodnutia žalovaného zo 14. decembra 2020, Číslo: UPS/US1/SSVOPPKPC2/SOC/2020/12772/JH, o kasačnej sťažnosti žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne zo 14. júna 2021, č.k. 14Sa/18/2021-49, t a k t o

r o z h o d o l :

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť žalovaného z a m i e t a.

Žalobkyňa m á n á r o k na náhradu trov kasačného konania voči žalovanému v rozsahu 100 %.

O d ô v o d n e n i e

I.

1. Krajský súd v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) napadnutým rozsudkom zo 14. júna 2021, č.k. 14Sa/18/2021-49 podľa § 191 ods. 1 písm. c/ a f/ zákona č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“) zrušil napadnuté rozhodnutie žalovaného zo 14. decembra 2020, Číslo: UPS/US1/SSVOPPKPC2/SOC/2020/12772/JH a vec vrátil žalovanému na ďalšie konanie. Žalovaný napadnutým rozhodnutím zamietol odvolanie žalobkyne a potvrdil prvostupňové správne rozhodnutie Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Partizánske z 11. septembra 2020, Číslo: PE2/APPNKŤZPAPČ/SOC/2020/31146-8, ktorým podľa § 39 ods. 1,2, § 40 ods. 1,13 zákona č. 447/2008 Z.z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v rozhodnom znení (ďalej len „zákon č. 447/2008 Z.z.“) nevyhovelo žiadosti žalobkyne z 12. augusta 2020 a nepriznal jej peňažný príspevok na opatrovanie fyzickej osoby - p. Z. I., narodenej XX. S. XXXX.

2. Krajský súd zákonnosť preskúmaného rozhodnutia žalovaného správneho orgánu preskúmal v intenciách § 40 ods. 1,5,13 zákona č. 447/2008 Z.z. a postupom v zmysle právnej úpravy ustanovenej SSP a dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie vychádzalo z nesprávneho právneho posúdenia veci a tiež, že skutkový stav, ktorý vzal orgán verejnej správy za základ napadnutého rozhodnutia alebo opatrenia, je v rozpore s administratívnymi spismi alebo v nich nemá oporu.

3. Krajský súd mal preukázané, že žalobkyni nebol priznaný peňažný príspevok na opatrovanie s tým, že úkony opatrovania je potrebné vykonávať osobne, denne a počas celého dňa. Tieto úkony musia byť vykonávané len jednou osobou a nie viacerými osobami. Opatrovateľ musí byť cez deň k dispozícii opatrovanému, a to práve vtedy, keď to potrebuje. Rozsah hodín sa viaže na presne stanovené úkony uvedené v prílohe č. 3 zákona č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 448/2008 Z.z.“), ktoré je nutné zabezpečovať osobne a denne, respektíve každodenne a po celý deň. Žalovaný teda uzavrel, že osoba, ktorá je poberateľom príspevku na opatrovanie, musí byť za okolností, ako sú v prejednávanej veci, opatrovanému k dispozícii minimálne 12 hodín denne 365 dní v roku tak, aby bola schopná realizovať účel opatrovania vždy, keď to opatrovaný potrebuje, pričom úkony opatrovania musí vykonávať osobne. Krajský súd v tomto smere uviedol, že takýto reštriktívny výklad zákona v podstate neguje akýkoľvek osobný život osoby, ktorá poskytuje opatrovanie. Dokonca jej nedáva žiaden, respektíve minimálny časový priestor na zregenerovanie fyzických a psychických síl. Opatrovanie ťažko zdravotne postihnutej osoby pritom bez pochybností predstavuje tak fyzickú ako psychickú záťaž. Takýto právny názor by pre opatrovateľa prakticky predstavoval akúsi novodobú formu nevoľníctva, keď by podľa žalovaného musel byť prakticky každý deň v roku opatrovanému k dispozícii. Takéto nároky na opatrovateľa sú v podstate nerealizovateľné až absurdné. Skutočnosť, že zákon stanovuje, že príspevok sa môže poskytnúť len jednej osobe, explicitne nevyjadruje požiadavku na opatrovanie takým spôsobom a v takom časovom rozsahu ako uzavrel žalovaný vo svojom rozhodnutí. Rovnako sa nestotožnil so záverom žalovaného, že žalobkyňa pracuje každý pracovný deň dve hodiny, ktorý odvodil maximálneho dohodnutého rozsahu práce, nakoľko žalobkyňa predložila aj doklady, z ktorých je zrejmé, že takýto maximálny rozsah práce nevykonáva. Uvedený skutkový záver bol preto v rozpore s obsahom administratívneho spisu.

4. Krajský súd tiež poukázal na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 26. septembra 2017, sp. zn. 9Sžsk/123/2017, podľa ktorého cit.: „ (...) starostlivosť o ťažko zdravotne postihnutú osobu, rešpektujúca jej ľudskú dôstojnosť, individuálne potreby a identitu, sa najlepšie realizuje v domácom prostredí blízkou osobou ako opatrovateľom, voči ktorému má opatrovaná osoba blízky citový vzťah, dôveruje mu a rešpektuje ho. Každú žiadosť o poskytnutie peňažného príspevku na opatrovanie je nepochybne potrebné posudzovať individuálne, a to za súčasného zohľadnenia a starostlivého zváženia všetkých okolností posudzovaného prípadu. Je potrebné zdôrazniť, že peňažný príspevok na opatrovanie je sociálna dávka, ktorá sa nechápe ako náhrada za stratu príjmu z dôvodu zanechania zamestnania a zabezpečovania opatrovania. Je pozitívne, že popri poberaní peňažného príspevku na opatrovanie môže opatrovateľ aj pracovať a mať limitovaný príjem zo zárobkovej činnosti bez negatívneho dopadu na peňažný príspevok. Na tento účel môže využívať flexibilné pracovné režimy ustanovené v Zákonníku práce (napr. flexibilný pracovný čas, telepráca, domácky zamestnanec či práca na skrátený úväzok). V tejto súvislosti je potrebné položiť si otázku, či nie je v záujme opatrovanej osoby, aby sa nárok na peňažný príspevok na opatrovanie v odôvodnených prípadoch priznával aj osobe pracujúcej na plný úväzok, ktorá sa popri zabezpečovaní celodennej 24 hodinovej starostlivosti (za pomoci ďalších rodinných príslušníkov, v tomto prípade detí žalobcu) snaží zlepšiť finančnú situáciu v rodine tým, že je zamestnaná, avšak za súčasného splnenia podmienky, ktorou je zabezpečenie všetkých potrieb opatrovanej osoby v plnej miere a po celý čas jej neprítomnosti akýmkoľvek dostupným spôsobom.” Najvyšší súd Slovenskej republiky teda pripustil aj možnosť, že poberateľ príspevku na opatrovanie bude pracovať na plný úväzok, ak je starostlivosť o opatrovaného zabezpečená napríklad aj inými rodinnými príslušníkmi. Konkrétne uviedol, že cit.: „ (...) pomoc, ktorú žalobcovi poskytujú jeho deti pri dohľade nad opatrovanou, nemožno považovať za dôvod na nepriznanie nároku na peňažný príspevok na opatrovanie. Je prirodzené, že rodinní príslušníci si navzájom pomáhajú a starajú sa v rámci svojich možností jeden o druhého, a to aj v

takomto prípade. Aj tu sa správne orgány priklonili k formalistickému výkladu jednej z podmienok pre priznanie uvedeného príspevku, a to, že tento príspevok možno poskytnúť len jednej osobe. Avšak, v danom prípade by sa tento príspevok poskytoval iba žalobcovi, ktorý sa stará o svoju manželku. Deti mu v tom „iba“ príležitostne pomáhajú.“ Dodal, že Najvyšší súd Slovenskej republiky v tomto rozhodnutí poukázal aj na to, že Súdny dvor Európskej únie v rozsudku v spojených veciach C-502/01 a C-31/02 konštatoval, že „ (...) aj keď je peňažný príspevok na opatrovanie určený na krytie určitých nákladov spojených s odkázanosťou na starostlivosť, najmä nákladov týkajúcich sa poskytovania pomoci treťou osobou, a nie na vyrovnanie straty na zárobku oprávneného, predsa však vykazuje znaky, ktoré ho odlišujú od vecných dávok nemocenského poistenia. Po prvé sa peňažný príspevok na opatrovanie vypláca periodicky a jeho vyplácanie nezávisí ani od toho, či predtým vznikli určité výdavky, napr. na opatrovanie, a ani od toho, či boli predložené dôkazy o vzniknutých výdavkoch. Po druhé výška peňažného príspevku na opatrovanie je pevne stanovená a nezávislá od výdavkov, ktoré oprávnený skutočne vynaložil pri zabezpečení svojich denných životných potrieb. Po tretie má oprávnený pri použití peňažného príspevku na opatrovanie značnú mieru voľnosti. Peňažný príspevok na opatrovanie môže byť, ako nemecká vláda sama uviedla, použitý oprávnenou osobou na odmenenie rodinného príslušníka alebo osôb zo širšieho okolia, ktoré ho bezodplatne opatrujú. Peňažný príspevok na opatrovanie teda predstavuje finančnú podporu, ktorá umožňuje celkovo zlepšiť životný štandard osoby odkázanej na starostlivosť prostredníctvom vyrovnaní dodatočných nákladov, ktoré sú spôsobené jej stavom.“ Rovnako s odkazom na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 30. októbra 2008, sp. zn. 9Sžso/57/2008 uviedol, že celodenná starostlivosť o opatrovanú osobu cit.: „ (...) nemôže znamenať vzdanie sa akéhokoľvek osobného života opatrujúcej osoby a nemôže znamenať ani také časové vymedzenie opatrovania, ktoré presahuje dennú únosnú mieru opatrovateľskej činnosti. Treba vziať zreteľ na skutočnosť, že ekvivalentom opatrovania je príspevok za opatrovanie, nie však odmena zodpovedajúca odpracovanej dobe.“

5. Vzhľadom na tieto dôvody, krajský súd pristúpil k zrušeniu napadnutého rozhodnutia žalovaného a vráteniu veci na ďalšie konanie.

6. O náhrade trov konania krajský súd rozhodol tak, že v konaní úspešnej žalobkyni priznal náhradu trov konania.

II.

7. Proti tomuto rozsudku podal žalovaný v zákonnej lehote kasačnú sťažnosť.

8. Namietal, že krajský súd v konaní alebo pri rozhodovaní porušil zákon tým, že rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 440 ods. 1 písm. g/ SSP).

9. Žalovaný sa so závermi, ku ktorým dospel krajský súd, nestotožnil. Uviedol, že právne vzťahy pri poskytovaní peňažných príspevkov, a teda i peňažného príspevku na opatrovanie upravuje zákon č. 447/2008 Z.z., ktorý priznanie a poskytovanie tohto peňažného príspevku vzhľadom na jeho fakultatívnosť podmieňuje splnením všetkých zákonom stanovených podmienok, ktoré musia byť splnené tak na strane opatrovanej fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím, ako aj osoby vykonávajúcej opatrovanie. V zmysle tohto zákona, účelom opatrovania je zabezpečiť každodenne v rozsahu 8-12 hodín denne, alebo viac ako 12 hodín denne pomoc opatrovanej fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím pri úkonoch sebaobsluhy, pri úkonoch starostlivosti o domácnosť a pri realizovaní sociálnych a vzdelávacích aktivít. Uvedenú pomoc je fyzická osoba (opatrovateľ) povinná zabezpečovať v rozsahu, na ktorý je opatrovaná osoba odkázaná. Peňažný príspevok na opatrovanie možno poskytovať len jednej fyzickej osobe, ktorá opatruje fyzickú osobu s ťažkým zdravotným postihnutím; teda na účely poskytovania tohto príspevku môže opatrovanie vykonávať iba jedna fyzická osoba, okrem ustanovených výnimiek, napríklad keď si fyzická osoba, ktorá opatruje fyzickú osobu s ťažkým zdravotným postihnutím zvyšuje kvalifikáciu štúdiá popri zamestnaní, kombinovaného štúdia a štúdia jednotlivých vyučovacích predmetov alebo formou externého štúdia a v čase svojej neprítomnosti z dôvodu zvyšovania kvalifikácie zabezpečí opatrovanie fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím inou fyzickou osobou (§ 40 ods. 15 zákona č. 447/2008 Z.z.). Ďalšia

výnimka ustanovená v § 40 ods. 16 zákona sa týka situácie, keď fyzická osoba vykonávajúca opatrovanie bola v zdravotníckom zariadení alebo nevykonávala osobne opatrovanie z iných vážnych dôvodov dlhšie ako 30 dní, v čase trvania mimoriadnej situácie súvisiacej s COVID-19 dlhšie ako 150 dní, za podmienky, že zabezpečila opatrovanie fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím inou fyzickou osobou alebo sociálnou službou. To znamená, že len v týchto dvoch situáciách môže byť opatrovanie zabezpečované aj inou fyzickou osobou ako opatrovateľom. Zákon č. 447/2008 Z.z. umožňuje fyzickej osobe popri opatrovaní vykonávať zamestnanie len za splnenia podmienky, že jeho vykonávanie nebude v rozpore s účelom a rozsahom opatrovania fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím a mesačný (čistý) príjem z tohto zamestnania nepresiahne dvojnásobok životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu, t. č. sumu 436,12 eur (od 01. júla 2021). Zdôraznil, že zámerom zákonodarcu pri ustanovení možnosti fyzickej osoby popri opatrovaní vykonávať zamestnanie bolo, že fyzická osoba bude vykonávať zamestnanie najmä v domácnosti opatrovanej fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím, respektíve v čase, keď fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím nie je potrebné zabezpečiť pomoc pri činnostiach uvedených v prílohe č. 3 zákona č. 448/2008 Z.z., prípadne v čase, keď sa opatrovanej fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím poskytuje ambulantná sociálna služba v zariadení sociálnych služieb alebo navštevuje školské zariadenie alebo školu. Samotné posúdenie podmienky zamestnania je v pôsobnosti príslušného úradu práce, sociálnych vecí a rodiny, pričom každý prípad sa posudzuje individuálne, nakoľko na posúdenie tejto podmienky má okrem zohľadnenia všetkých relevantných skutočností týkajúcich sa zamestnania (miesto, čas a spôsob výkonu zamestnania), vplyv aj na druh zdravotného postihnutia, denný režim, potreby opatrovanej fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím a rozsah odkázanosti na pomoc inej fyzickej osoby.

10. Mal preukázané, že p. Z. I. ako opatrovaná fyzická osoba s ťažkým zdravotným postihnutím mala stanovený najvyšší stupeň odkázanosti na pomoc inej fyzickej osoby, t.j. VI. Podľa lekárskeho posudku odvolacieho orgánu z 27. marca 2020 „Menovaná nie je spôsobilá si sama zabezpečovať základné potreby t.j. stravovať sa, udržiavať hygienu, užívať lieky, navštevovať lekárov a pod. Vzhľadom na vyššie uvedené zo psychiatrického hľadiska pacientka vyžaduje trvalú 24 hodinovú t.j. nepretržitú starostlivosť, opateru a dohľad zo strany druhej osoby. Nie je schopná plne autonómnej existencie.“ Vzhľadom na uvedený stupeň odkázanosti bolo povinnosťou úradu práce zistiť, či pri stanovenom stupni odkázanosti VI. - s potrebou dohľadu, je možné, aby opatrovateľ mohol vykonávať zamestnanie, a či predmetné zamestnanie nie je v rozpore s účelom a rozsahom opatrovania. Rozsah opatrovania, ktorý bol ustanovený posudkovým lekárom v zmysle § 14 ods. 4 zákona č. 447/2008 Z.z. a podľa prílohy č. 3 zákona č. 448/2008 Z.z., úkony sebaobsluhy, pri ktorých je posudzovaná odkázanosť fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím na pomoc inej fyzickej osoby sú: stravovanie a pitný režim, vyprázdňovanie močového mechúra, vyprázdňovanie hrubého čreva, osobná hygiena, celkový kúpeľ, obliekanie, vyzliekanie, zmena polohy, sedenie a státie, pohyb po schodoch, pohyb po rovine, orientácia v prostredí, dodržiavanie liečebného režimu, potreba dohľadu. Ide o úkony potrebné zabezpečovať osobne, denne a počas celého dňa, ktoré majú byť vykonávané opatrovateľom, teda iba jednou fyzickou osobou, nie viacerými fyzickými osobami. Pri takto stanovenom rozsahu opatrovania, opatrovateľ musí byť cez deň k dispozícii opatrovanému, a to práve vtedy, keď to potrebuje. Účelom opatrovania nie je vykonanie stanoveného celkového rozsahu hodín bez ohľadu akých činností sa to týka, ale jeho účelom je denné zabezpečovanie primeranej starostlivosti, pričom rozsah hodín sa viaže na presne stanovené úkony uvedené v prílohe č. 3 zákona č. 448/2008 Z.z., ktoré je nutné zabezpečovať osobne a denne, respektíve každodenne počas celého dňa. Pani Z. I. nie je schopná samostatne vykonávať základné úkony sebaobsluhy, úkony starostlivosti o domácnosť a realizovať základné sociálne aktivity.

11. O skutočnosti, že opatrovanie má byť zabezpečované výlučne fyzickou osobou, t.j. opatrovateľom, to znamená, že opatrovanie je poskytované a zabezpečované len jednou osobou dokazuje i cieleňé prijatie novelizácie zákona č. 447/2008 Z.z. zákonom č. 191/2018 Z.z. z 13. júna 2018 s účinnosťou od 01. júla 2018, kde zákonodarcu v ustanovení § 40 ods. 1 vložil slovo „osobne“, aby bolo z uvedeného nespochybniteľne a jednoznačne zrejme, že v zmysle predmetného právneho predpisu sa stará o fyzickú osobu s ťažkým zdravotným postihnutím len žiadateľ o peňažný príspevok na opatrovanie - opatrovateľ. Predmetnou novelou sa teda precizuje úprava peňažného príspevku na

opatrovanie tým spôsobom, že fyzická osoba vykonávajúca opatrovanie túto činnosť musí vykonávať osobne. Vzhľadom k uvedenej skutočnosti a cieľu zákonodarcu sa žalovaný nestotožnil s odkazom krajského súdu na závery Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vyslovené v rozsudku z 26. septembra 2017, sp. zn. 9Sžsk/123/2017, nakoľko v tom čase nebola platná a účinná predmetná novela zákona. Zákonodarca ustanovením § 40 ods. 13 zákona č. 447/2008 Z.z. umožňuje, teda dáva i možnosť fyzickej osobe, ktorá opatruje fyzickú osobu s ťažkým zdravotným postihnutím, vykonávať zamestnanie, avšak za taxatívne stanovených podmienok, to znamená, že musí byť splnená podmienka príjmu a zamestnanie nesmie byť v rozpore s účelom a rozsahom opatrovania. Každý zdravotný stav opatrovaného je iný, čím sa každé posúdenie stáva individuálnym, čo v konečnom dôsledku vyžaduje i individuálny prístup. Opätovne poukázal na samotné posúdenie podmienky zamestnania (zámerom zákonodarcu bolo vykonávať zamestnanie najmä v domácnosti opatrovanej - práca na doma, ekonomicko-účtovná činnosť, prekladateľstvo, telefonický operátor, krajčírské práce, výroba kvetov, administratívna podpora predaja, editorka fotografií a pod., vykonávať toto zamestnanie, v čase, keď fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím nie je potrebné zabezpečiť pomoc pri posudku stanovených činnostiach, prípadne ak oddychuje a nie je potrebné zabezpečovať opatrovanie), ktoré je vysoko individuálne vzhľadom k druhu zdravotného postihnutia fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím, v tomto prípade p. Z. I. a jej denným potrebám vzhľadom na rozsah jej odkázanosti na pomoc inej fyzickej osoby. Rozsah opatrovania bol stanovený posudkovým lekárom, ktorý stanovil najvyšší stupeň odkázanosti na opatrovanie s potrebou dohľadu. V zmysle platných právnych predpisov pri takto stanovenom stupni odkázanosti s potrebou dohľadu, zamestnanie žalobkyne nie je v súlade s platnými právnymi predpismi, ktorými je naplnenie účelu opatrovania a splnenie rozsahu opatrovania s poukazom, že v čase výkonu zamestnania sa o p. Z. I. stará matka alebo sestra. Zákon neumožňuje, pri výkone zamestnania opatrovateľa, aby opatrovanie menovanej vykonávala a zabezpečovala ostatná rodina, pretože opatrovanie v zmysle platných taxatívne stanovených predpisov je povinná zabezpečiť osobne.

12. Stotožnil sa s názorom krajského súdu, že rodinní príslušníci si majú navzájom pomáhať a starať sa v rámci svojich možností jeden o druhého, avšak v predmetnom prípade rodinní príslušníci nahrádzali starostlivosť opatrovateľa - žalobkyne v čase, keď bola v zamestnaní, čo zákon neumožňuje. Zamestnanie opatrovateľa musí byť v súlade s podmienkami zákona, predmetné zamestnanie v zmysle platných právnych predpisov žalobkyne nie je v súlade so zákonom stanovenými podmienkami a potrebami opatrovaného. V zmysle ustanovenia § 40 ods. 3 zákona č. 447/2008 Z.z. je možné, aby opatrovanie vykonával i iný rodinný príbuzný alebo iná fyzická osoba, avšak opäť za splnenia zákonom stanovených podmienok. Peňažný príspevok na opatrovanie je dávkou sociálnej pomoci, ktorou sa kompenzuje odkázanosť fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím na každodennú pomoc opatrovateľov pri zabezpečovaní sebaobsluhy a starostlivosti o domácnosť. Nejedná sa o pracovno-právny vzťah, z ktorého by vyplýval nárok na dovolenku, PN, či OČR. V tejto súvislosti uviedol, že za účelom odľahčenia opatrovateľov a umožnenia im ísť napríklad na dovolenku, vybaviť si svoje záležitosti alebo jednoducho si len odpočinúť, nakoľko sa jedná o náročnú starostlivosť vykonávanú v priebehu celého roka, zákon umožňuje opatrovateľom, najviac 30 dní v kalendárnom roku, poskytovať peňažný príspevok na opatrovanie v plnej výške, bez nároku na jeho poskytovanie, ak opatrovanie fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím počas týchto dní bude zabezpečované poskytovaním odľahčovacej služby. Ďalším prvkom, s cieľom odľahčiť opatrovateľov, je možnosť poskytovať predmetný peňažný príspevok aj v prípade, ak je opatrovanej fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím poskytovaná opatrovateľská služba v rozsahu nepresahujúcom 8 hodín mesačne.

13. Navrhol, aby Najvyšší správny súd Slovenskej republiky napadnutý rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

III.

14. Žalobkyňa sa ku kasačnej sťažnosti žalovaného vyjadrila podaním doručeným súdu dňa 30. augusta 2021.

15. V prvom rade poukázala na to, že opatrovaná osoba p. Z. I. dňa 22. augusta 2021 zomrela, o čom vo forme prílohy k predmetnému vyjadreniu doložila príslušný úmrtný list z 23. augusta 2021. V ďalšej časti vyjadrenia vyjadrila nesúhlas s dôvodmi uvedenými žalovaným v kasačnej sťažnosti, plne sa stotožnila so závermi, ku ktorým dospel krajský súd vrátane jeho odkazu na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 26. septembra 2017, sp. zn. 9Sžsk/123/2017.

16. Navrhla, aby Najvyšší správny súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť žalovaného zamietol.

IV.

17. Vyjadrenie žalobkyne bolo doručené žalovanému dňa 30. augusta 2021 na vedomie.

V.

18. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší správny súd“) ako súd kasačný (§ 11 písm. h/ SSP) preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu spolu s konaním, ktoré predchádzalo jeho vydaniu postupom bez nariadenia pojednávania podľa § 455 SSP a dospel k záveru, že kasačná sťažnosť žalovaného nie je dôvodná a je potrebné ju zamietnuť.

19. Podľa § 2 ods. 1 SSP, v správnom súdnictve poskytuje správny súd ochranu právam alebo právom chráneným záujmom fyzickej osoby a právnickej osoby v oblasti verejnej správy a rozhoduje v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom.

20. Podľa § 2 ods. 2 SSP, každý, kto tvrdí, že jeho práva alebo právom chránené záujmy boli porušené alebo priamo dotknuté rozhodnutím orgánu verejnej správy, opatrením orgánu verejnej správy, nečinnosťou orgánu verejnej správy alebo iným zásahom orgánu verejnej správy, sa môže za podmienok ustanovených týmto zákonom domáhať ochrany na správnom súde.

21. Podľa § 6 ods. 1 SSP, správne súdy v správnom súdnictve preskúmajú na základe žalôb zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy, opatrení orgánov verejnej správy a iných zásahov orgánov verejnej správy, poskytujú ochranu pred nečinnosťou orgánov verejnej správy a rozhodujú v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom.

22. Podľa § 6 ods. 2 písm. c/ SSP, správne súdy rozhodujú v konaniach o správnych žalobách v sociálnych veciach.

23. Podľa § 199 ods. 1 písm. d/ SSP, sociálnymi vecami sa na účely tohto zákona rozumie rozhodovanie Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny.

24. Predmetom konania o kasačnej sťažnosti v danej veci bol rozsudok krajského súdu, ktorým súd zrušil napadnuté rozhodnutie žalovaného zo 14. decembra 2020, Číslo: UPS/US1/SSVOPPKPC2/SOC/2020/12772/JH a vec vrátil žalovanému na ďalšie konanie. Žalovaný napadnutým rozhodnutím zamietol odvolanie žalobkyne a potvrdil prvostupňové správne rozhodnutie Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Partizánske z 11. septembra 2020, Číslo: PE2/APPNKŤZPAPČ/SOC/2020/31146-8, ktorým podľa § 39 ods. 1,2, § 40 ods. 1,13 zákona č. 447/2008 Z.z. nevyhovel žiadosti žalobkyne z 12. augusta 2020 a nepriznal jej peňažný príspevok na opatrovanie fyzickej osoby - p. Z. I., narodenej XX. S. XXXX.

25. Zákon č. 447/2008 Z.z. upravuje právne vzťahy pri poskytovaní peňažných príspevkov na kompenzáciu sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia, právne vzťahy pri vyhotovení preukazu fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím, vyhotovení preukazu fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím so sprievodcom (ďalej len "preukaz"), parkovacieho preukazu pre fyzickú osobu so zdravotným postihnutím (ďalej len "parkovací preukaz") a právne vzťahy na účely posudzovania potreby osobitnej starostlivosti poskytovanej podľa osobitného predpisu. 1) (§ 1 ods. 1)

26. Cieľom úpravy právnych vzťahov uvedených v odseku 1 je podpora sociálneho začlenenia fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím do spoločnosti za jej aktívnej účasti pri zachovaní jej ľudskej dôstojnosti za podmienok a v oblastiach ustanovených týmto zákonom. (§ 1 ods. 2)

27. Podľa § 39 ods. 1 zákona č. 447/2008 Z.z., opatrovanie na účely tohto zákona je pomoc fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím, ktorá je odkázaná na opatrovanie podľa § 14 ods. 4, ak tento zákon neustanovuje inak.

28. Podľa § 39 ods. 2 zákona č. 447/2008 Z.z., účelom opatrovania je zabezpečiť pomoc fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím pri úkonoch sebaobsluhy, pri úkonoch starostlivosti o domácnosť a pri realizovaní sociálnych a vzdelávacích aktivít.

29. Podľa § 40 ods. 1 zákona č. 447/2008 Z.z., ak fyzickú osobu s ťažkým zdravotným postihnutím, ktorá dovŕšila šesť rokov veku a je podľa komplexného posudku vypracovaného podľa § 15 ods. 1 odkázaná na opatrovanie, osobne opatruje fyzická osoba uvedená v odsekoch 3 a 4, možno fyzickej osobe, ktorá opatruje, poskytnúť peňažný príspevok na opatrovanie.

30. Podľa § 40 ods. 5 zákona č. 447/2008 Z.z., peňažný príspevok na opatrovanie možno poskytnúť len jednej fyzickej osobe uvedenej v odsekoch 3 a 4, ktorá opatruje fyzickú osobu s ťažkým zdravotným postihnutím.

31. Podľa § 40 ods. 13 zákona č. 447/2008 Z.z., peňažný príspevok na opatrovanie možno poskytnúť aj vtedy, ak fyzická osoba, ktorá opatruje fyzickú osobu s ťažkým zdravotným postihnutím, vykonáva zamestnanie a jej mesačný príjem z tohto zamestnania nie je vyšší ako dvojnásobok sumy životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu ustanoveného osobitným predpisom; 29) vykonávanie zamestnania nesmie byť v rozpore s účelom a rozsahom opatrovania fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím.

32. Podľa § 40 ods. 15 zákona č. 447/2008 Z.z., peňažný príspevok na opatrovanie možno poskytnúť aj vtedy, ak si fyzická osoba, ktorá opatruje fyzickú osobu s ťažkým zdravotným postihnutím zvyšuje kvalifikáciu formou štúdia popri zamestnaní, kombinovaného štúdia a štúdia jednotlivých vyučovacích predmetov alebo formou externého štúdia a v čase svojej neprítomnosti z dôvodu zvyšovania kvalifikácie zabezpečí opatrovanie fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím inou fyzickou osobou.

33. Najvyšší správny súd z obsahu súdneho spisu, ako aj relevantnej časti administratívneho spisu žalovaného mal preukázať, že

- žalobkyňa žiadosťou z 12. augusta 2020 na predpísanom tlačive požiadala o poskytnutie peňažného príspevku na opatrovanie,

- prvostupňový správny orgán rozhodnutím z 11. septembra 2020, Číslo: PE2/APPNKŤZPAPČ/SOC/2020/31146-8 nevyhovel žiadosti žalobkyne o poskytnutie peňažného príspevku na opatrovanie

[podklad pre vydanie predmetného rozhodnutia tvoril Komplexný posudok z 27. decembra 2019 vyhotovený na podklade Lekárskeho posudku z 12. novembra 2019 v súvislosti so žiadosťou o priznanie peňažného príspevku na opatrovanie podanou dňa 30. novembra 2019 p. U. N., nar. XXXX; vzhľadom na nezmenený zdravotný stav opatrovanej osoby p. Z. I. zostal uvedený komplexný posudok v platnosti aj na účely posudzovania žiadosti žalobkyne v predmetnom konaní],

- na odvolanie žalobkyne žalovaný ako druhostupňový správny orgán rozhodnutím zo 14. októbra 2020, Číslo: UPS/US1/SSVOPPKPC2/SOC/2020/12772/JH zamietol odvolanie žalobkyne a prvostupňové správne rozhodnutie z 11. septembra 2020 potvrdil

[podklad pre vydanie predmetného rozhodnutia tvoril rovnako Komplexný posudok z 27. decembra 2019 (ktorý podľa stanoviska žalovaného z 30. októbra 2020 zostal i naďalej v platnosti) a vychádzajúci z Lekárskeho posudku z 27. marca 2020, vyhotoveného v priebehu odvolacieho konania vo veci predchádzajúcej žiadosti o poskytnutie peňažného príspevku na opatrovanie podanej p. U. N., nar. XXXX].

34. Najvyšší správny súd po preskúmaní súdneho a pripojeného administratívneho spisu žalovaného konštatuje, že nezistil dôvod na to, aby sa odchýlil od logických argumentov a relevantných právnych záverov obsiahnutých v odôvodnení napadnutého rozsudku krajského súdu, ktoré vytvárajú dostatočné právne východiská pre ustálenie v rozsudku obsiahnutého záveru, preto sa s ním stotožňuje.

35. V prejednávanej veci nebolo sporné, že opatrovaná osoba p. Z. I. v rozhodnom období bola osobou požívajúcou status osoby s ťažkým zdravotným postihnutím s mierou funkčnej poruchy 50 %; rovnako spornou nebola otázka týkajúca sa ustálenia stupňa odkázanosti podľa § 49 ods. 10 a 12 zákona č. 448/2008 Z.z. vrátane jeho prílohy č. 3 v spojení s § 14 ods. 4 zákona č. 447/2008 Z.z. Sporným však zostalo vyhodnotenie, či výkon zamestnania žalobkyne bráni naplneniu účelu a rozsahu opatrovania fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím, čo je jednou z podmienok na priznanie peňažného príspevku na opatrovanie.

36. Najvyšší správny súd v úvode poukazuje na to, že dôvody pre nepriznanie peňažného príspevku na opatrovanie môžu byť dané na strane osoby, ktorá má byť opatrovaná, ako aj na strane osoby, ktorá má opatrovať fyzickú osobu s ťažkým zdravotným postihnutím. V prvom prípade môže ísť o dôvod spočívajúci v tom, že príjem fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím presahuje zákonom stanovenú hranicu príjmu, ak hodnota majetku fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím je vyššia ako 39.833 eur, prípadne ak táto osoba nespĺňa základnú podmienku plynúcu z § 2 ods. 3 (v spojení s § 11 ods. 1) zákona č. 447/2008 Z.z., t.z. na základe lekárskeho posudku jej bola stanovená miera funkčnej poruchy menej ako 50 %, alebo z dôvodu, že opatrovaná fyzická osoba s ťažkým zdravotným postihnutím (t.j. spĺňajúca podmienku miery funkčnej poruchy viac ako 50 %) nespĺňa podmienku odkázanosti na opatrovanie, nakoľko stupeň jej odkázanosti na pomoc inej fyzickej osoby nedosahuje stupeň V alebo VI podľa zákona č. 448/2008 Z.z. vrátane jeho prílohy č. 3. V druhom prípade dôvody pre nepriznanie tohto typu peňažného príspevku môžu spočívať aj v osobe, ktorá má opatrovať fyzickú osobu s ťažkým zdravotným postihnutím; jedná sa predovšetkým o osobu definovanú v § 40 ods. 3 zákona č. 447/2008 Z.z., podľa ktorého fyzickou osobou na účely poskytovania peňažného príspevku na opatrovanie je manžel, manželka, rodič alebo fyzická osoba, ktorá prevzala dieťa do starostlivosti nahrádzajúcej starostlivosť rodičov na základe rozhodnutia súdu, alebo fyzická osoba, ktorú súd ustanovil za opatrovníka fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím, dieťa, starý rodič, vnuk, vnučka, súrodenec, nevesta, zať, svokor, svokra, švagor, švagriná, neter, synovec. Za nevestu sa považuje aj ovdovená žena po synovi svokry alebo svokra a za zaťa sa považuje aj ovdovený muž po dcére svokry alebo svokra. Ako dôvod spočívajúci na strane tejto fyzickej osoby možno zaradiť prípad, kedy táto osoba nebude spôsobilá na vykonávanie opatrovania, pre to, že nie je plnoletá, nemá spôsobilosť na právne úkony v plnom rozsahu, nie je fyzicky schopná a psychicky schopná vykonávať opatrovanie, alebo fyzická osoba s ťažkým zdravotným postihnutím tejto osobe neudelila písomný súhlas s opatovaním (§ 40 ods. 6 zákona č. 447/2008 Z.z.).

37. Ďalší dôvod môže spočívať v tom, že fyzická osoba uprednostňuje svoje osobné aktivity na úkor výkonu riadneho opatrovania fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím, čo je v príkrom rozpore s § 39 ods. 2 zákona č. 447/2008 Z.z. a tiež s dikciou § 40 ods. 1 zákona č. 447/2008 Z.z. vymedzujúceho osobný rozmer opatrovania. Konkrétne sa môže jednať o prípad, kedy u tejto fyzickej osoby už v štádiu posudzovania jej žiadosti o priznanie predmetného peňažného príspevku nie sú / nemôžu byť objektívne splnené podmienky na jeho priznanie, keď s ohľadom na jej časové vyťaženie (napríklad v dôsledku výkonu zamestnania na plný pracovný úväzok) nie je naplnený účel opatrovania. Za tohto stavu je potom zákonom aprobovaný taký postup, ktorým príslušný orgán verejnej správy (príslušný úrad práce) žiadosti nevyhovie a peňažný príspevok na opatrovanie neprizná. Rovnako, ak by už v štádiu poberania príslušného peňažného príspevku (t.j. po skoršom vyhovení žiadosti a priznaní peňažného príspevku na opatrovanie) bola zistená táto skutočnosť, príslušný úrad práce rozhodne o odňatí a zastavení výplaty tohto (opakovaného) peňažného príspevku k určenému dátumu a o povinnosti jeho vrátenia.

38. V predmetnej veci žalovaný nepriznal žalobkyni peňažný príspevok na opatrovanie z dôvodu spočívajúcom v jej osobe s poukazom na výkon práce mimo miesta bydliska, denný rozsah práce, tiež potrebnú regeneráciu fyzických a psychických síl po práci a s tým spojenú nezlučiteľnosť s účelom a rozsahom opatrovania zdôrazňujúc pritom, že starostlivosť o opatrovanú osobu je potrebné zabezpečovať každodenne a počas celého dňa, teda opatrovatel' musí byť k dispozícii opatrovanej osobe vždy, keď to potrebuje.

39. V súvislosti s námietkou žalovaného, že opatrovanie je poskytované a zabezpečované osobne a len jednou osobou, čo dokazuje i ciele prijatie novelizácie zákona č. 447/2008 Z.z. zákonom č. 191/2018 Z.z. z 13. júna 2018 s účinnosťou od 01. júla 2018, keď zákonodarca v ustanovení § 40 ods. 1 vložil slovo „osobne“, aby bolo z uvedeného nespochybniteľne a jednoznačne zrejmé, že v zmysle predmetného právneho predpisu sa stará o fyzickú osobu s ťažkým zdravotným postihnutím výlučne žiadateľ o peňažný príspevok na opatrovanie - opatrovatel', najvyšší správny súd uvádza, že zákon č. 447/2008 Z.z. v § 40 ods. 1 počnúc 01. júlom 2018 na jednej strane zavádza osobný rámec opatrovania fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím, avšak i napriek tejto dikcii, na druhej strane, počíta aj s možnosťou, že ak si fyzická osoba, ktorá opatruje fyzickú osobu s ťažkým zdravotným postihnutím zvyšuje kvalifikáciu formou štúdia popri zamestnaní, kombinovaného štúdia a štúdia jednotlivých vyučovacích predmetov alebo formou externého štúdia a v čase svojej neprítomnosti z dôvodu zvyšovania kvalifikácie zabezpečí opatrovanie fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím inou fyzickou osobou, možno peňažný príspevok na opatrovanie poskytnúť (§ 40 ods. 15 zákona č. 447/2008 Z.z.). Rovnako podľa § 40 ods. 16 zákona č. 447/2008 Z.z. platí, že výška peňažného príspevku na opatrovanie sa zníži pomernou časťou za dni, počas ktorých bola fyzická osoba uvedená v odsekoch 3 a 4 v zdravotníckom zariadení alebo nevykonávala osobne opatrovanie z iných vážnych dôvodov dlhšie ako 30 dní. Peňažný príspevok na opatrovanie podľa prvej vety sa poskytne, ak fyzická osoba zabezpečí opatrovanie fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím inou fyzickou osobou alebo sociálnou službou, počas dní, za ktoré sa fyzickej osobe poskytuje peňažný príspevok na opatrovanie. Z uvedeného je teda zrejmé, že samotný zákonodarca počíta aj s možnosťou, že za určitých okolností a na určitý čas sa fyzická osoba vykonávajúca opatrovanie (poberajúca peňažný príspevok na opatrovanie) môže dať pri tejto činnosti zastúpiť inou fyzickou osobou.

40. Takisto zákonodarca nevylučuje možnosť fyzickej osoby vykonávajúcej opatrovanie vykonávať zamestnanie za predpokladu, že jej mesačný príjem z tohto zamestnania nie je vyšší ako dvojnásobok sumy životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu ustanoveného osobitným predpisom (§ 2 písm. a/ zákona č. 601/2003 Z.z. o životnom minime a o zmene a doplnení niektorých zákonov) a súčasne, že vykonávanie zamestnania nie je v rozpore s účelom a rozsahom opatrovania fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím (§ 40 ods. 13 zákona č. 447/2008 Z.z.). Z uvedeného ustanovenia explicitne nevyplýva, že by sa malo jednať výlučne o výkon zamestnania v domácom prostredí (napríklad ekonomicko-úctovná činnosť, prekladateľstvo, telefonický operátor, krajčírské práce, výroba kvetov, administratívna podpora predaja, editorka fotografií a pod. a navyše toto zamestnanie vykonávať v čase, keď fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím nie je potrebné zabezpečiť pomoc pri posudku stanovených činnostiach, prípadne ak oddychuje a nie je potrebné zabezpečovať opatrovanie), tak ako to prezentoval žalovaný v podanej kasačnej sťažnosti.

41. Najvyšší správny súd mal preukázané, že v tomto konkrétnom prípade žalobkyňa dňa 12. augusta 2020 požiadala o priznanie peňažného príspevku na opatrovanie p. Z. I.. V administratívnom spise žalovaného sa nachádza založená dohoda o pracovnej činnosti z 24. mája 2020 uzatvorená medzi obchodnou spoločnosťou NEW YORK, s.r.o. ako zamestnávateľom a žalobkyňou ako zamestnankyňou na dobu určitú (od 25. mája 2020 do 31. decembra 2020) s dohodnutým druhom práce - čašníčka a s dohodnutým rozsahom pracovného času do 10 hodín týždenne, podľa potreby zamestnávateľa. V administratívnom spise žalovaného sa tiež nachádza potvrdenie zamestnávateľa žalobkyne zo 16. októbra 2020 o tom, že pracovný čas žalobkyne je flexibilný, maximálne dve hodiny denne s tým, že podľa potreby má žalobkyňa možnosť opustiť miesto výkonu práce. Z príslušného potvrdenia ďalej vyplýva, že žalobkyňa v mesiaci august 2020 odpracovala 21 dní, pondelok až piatok v čase od 11:00 do 12:00 hod. a v mesiaci september 2020 odpracovala 20 dní, pondelok až piatok v

čase od 11:00 do 12:00 hod. Rovnako bola nespornou tá skutočnosť, že cesta do práce a z práce trvá žalobkyni maximálne tri minúty autom (overiteľné na základe verejne dostupného zdroja; pozn. súdu), počas neprítomnosti žalobkyne sa o opatrovanú fyzickú osobu s ťažkým zdravotným postihnutím starala matka žalobkyne, alebo sestra žalobkyne. Tiež bol nesporne ustálený záver o zdravotnom stave opatrovanej fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím plynúci z lekárskeho posudku z 27. marca 2020, ktorý i na účely tohto konania zostal v platnosti, a v ktorom bol u opatrovanej osoby konštatovaný pokles kognitívnych funkcií, inkontinencia moču 3. stupeň, závažný pokles seba-obslužnosti až straty možnosti autonómnej existencie, stav bol psychiatrom klasifikovaný ako počínajúca demencia s nutnosťou 24 hodinovej starostlivosti a dohľadu; rovnako bolo zistené pokročilé degeneratívne postihnutie pohybového aparátu, chrbtice a pod.

42. S ohľadom na takto nesporne zistené skutočnosti najvyšší správny súd zastáva názor, že žalovaný nepostupoval správne, keď žalobkyni nepriznal peňažný príspevok na opatrovanie výlučne z dôvodu, že žalobkyňou vykonávané zamestnanie (súd podotýka, že v marginálnom rozsahu) je v rozpore s účelom a rozsahom opatrovania fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím. Podľa názoru najvyššieho správneho súdu, to, či je práca vykonávaná v domácom prostredí, alebo sa jedná o typický výkon práce v pracovnom prostredí na účely rozhodovania o peňažnom príspevku na opatrovanie nie je rozhodujúce; rozhodujúcim je, či výkon konkrétneho zamestnania je v súlade s účelom a rozsahom opatrovania fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím, tak ako to predpokladá už vyššie zmieňované ustanovenie § 40 ods. 13 zákona č. 447/2008 Z.z. Za týmto účelom je potom žiaduce zo strany príslušného úradu práce vyhodnocovať zamestnanie opatrovateľa prísne individuálne berúc zreteľ na okolnosti konkrétneho prípadu a situáciu opatrovateľa a opatrovaného s tým, že ako určité hodnotiace kritérium by mohla predstavovať povaha a charakter konkrétneho zamestnania, to, či má opatrovateľ dohodnutý trvalý pracovný pomer, alebo pracovný pomer na kratší pracovný čas, pevne stanovený pracovný čas, alebo flexibilne stanovený pracovný čas, alebo či vykonáva prácu na základe jednej z dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru (dohoda o vykonaní práce, dohoda o pracovnej činnosti a dohoda o brigádnickej práci študentov). Týmto kritériom môže byť aj vzdialenosť od zamestnávateľa, respektíve od miesta výkonu práce (za predpokladu, že sídlo zamestnávateľa a miesto výkonu práce sú rozdielne). Výkon zamestnania v domácom prostredí nie je teda jedinou a výlučnou formou ako vhodne prepojiť zamestnanie s opatrovateľskou činnosťou.

43. Je potrebné si zároveň uvedomiť, že peňažný príspevok na opatrovanie je sociálna dávka, ktorú nemožno považovať za náhradu príjmu. Navyše, samotné priznanie tohto druhu peňažného príspevku je limitované takým spôsobom, že mesačný príjem z tohto zamestnania nemôže byť vyšší ako dvojnásobok sumy životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu ustanoveného osobitným predpisom (§ 2 písm. a/ zákona č. 601/2003 Z.z. o životnom minime a o zmene a doplnení niektorých zákonov), z ktorého dôvodu možno pozitívne hodnotiť, že žalobkyňa prejavila snahu popri výkone opatrovateľskej činnosti si zvýšiť príjem aj inou formou než možným a výlučným poberaním peňažného príspevku na opatrovanie. V súvislosti s poukazom žalovaného na to, že zdravotný stav opatrovanej fyzickej osoby si vyžadoval trvalú 24 hodinovú, t.j. nepretržitú starostlivosť, opateru a dohľad zo strany druhej osoby, a teda nie je schopná plne autonómnej existencie za súčasného konštatovania, že starostlivosť o opatrovanú osobu je potrebné zabezpečovať každodenne a počas celého dňa, teda opatrovateľ musí byť k dispozícii opatrovanej osobe vždy, keď to potrebuje, najvyšší správny súd uvádza, že vyžadovanie nepretržitej 24 hodinovej starostlivosti o fyzickú osobu s ťažkým zdravotným postihnutím výlučne zo strany opatrovateľa nie je objektívne možné a v ľudských silách. Celodenná starostlivosť o opatrovanú osobu „nemôže znamenať vzdanie sa akéhokoľvek osobného života opatrujúcej osoby a nemôže znamenať ani také časové vymedzenie opatrovania, ktoré presahuje dennú únosnú mieru opatrovateľskej činnosti. Treba vziať zreteľ na skutočnosť, že ekvivalentom opatrovania je príspevok za opatrovanie, nie však odmena zodpovedajúca odpracovanej dobe.“ (rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 30. októbra 2008, sp. zn. 9Sžso/57/2008). Navyše podľa názoru najvyššieho správneho súdu bol v danom prípade účel opatrovania vychádzajúci z vyššie citovaného § 39 ods. 2 zákona č. 447/2008 Z.z. naplnený, keďže o opatrovanú fyzickú osobu bolo v čase (krátkej) neprítomnosti žalobkyne náležite postarané zo strany sestry žalobkyne, čo napokon potvrdil aj samotný žalovaný v napadnutom rozhodnutí zo 14. decembra 2020. Samozrejme iná situácia by nastala, ak by žalobkyňa ponechala opatrovanú fyzickú osobu i napriek deklarovánu

nepriaznivému zdravotnému stavu a k tomu zodpovedajúcej nepretržitej starostlivosti bez akéhokoľvek dozoru, čo sa však v danom prípade nestalo.

44. Najvyšší správny súd v tomto zmysle uvádza, že podľa článku 1 Ústavy Slovenskej republiky, Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát. Podľa článku 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Základom interpretácie a aplikácie článku 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky je zabezpečenie materiálneho a nie formálneho právneho štátu. Základnou premisou materiálneho právneho štátu sa prezentuje všeobecná záväznosť práva pre všetkých. To znamená, že štátne orgány, orgány územnej samosprávy, právnické osoby s právomocou rozhodovania o právach a povinnostiach, ako aj každý jednotlivец musí konať tak, ako určuje právny poriadok. V tejto súvislosti najvyšší správny súd dopĺňa, že orgány štátu, ako aj iné právnické subjekty realizujú svoju rozhodovaciu právomoc sú teda pri výkone svojej moci povinné postupovať v zmysle článku 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, avšak s tým, že viazanosť štátnych orgánov zákonom v zmysle článku 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky neznamená výlučnú a bezpodmienečnú nevyhnutnosť doslovného gramatického výkladu aplikovaných zákonných ustanovení. Predmetné ustanovenie nepredstavuje iba viazanosť štátnych orgánov textom, ale aj zmyslom a účelom zákona (nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 01. júla 2008, sp. zn. III. ÚS 341/07). Ústavný súd Slovenskej republiky princíp materiálneho právneho štátu prezentoval v právnom názore: „V právnom štáte, v ktorom sú ako neoddeliteľné súčasť okrem iných stelesnené princípy, ako sú právna istota a spravodlivosť (princíp materiálneho právneho štátu), čo možno spoľahlivo vyvodit' z čl. 1 ústavy, sa osobitný dôkaz kladie na ochranu tých práv, ktoré sú predmetom jej úpravy. Povinnosťou všetkých štátnych orgánov je zabezpečiť reálnu možnosť ich uplatnenia tými subjektmi, ktorými boli priznané“ (ÚS 7/1999, Nález z 22. septembra 1999. Zbierka náleзов a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky 1999, s. 365; zhodne I. ÚS44/1999, Nález z 13. októbra 1999. Zbierka náleзов a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky 1999, s. 382). Judikatúra ústavného súdu tiež kladie dôraz na to, že v súlade s článkom 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky s uplatňovaním princípu právnej istoty v právnom štáte sa spája požiadavka všeobecnosti, platnosti, trvácnosti, stability, racionálnosti a spravodlivého obsahu právnych noriem; medzi ústavné princípy vlastné právemu štátu patrí aj zákaz svojvôle v činnosti štátnych orgánov, ako aj zásada primeranosti, respektíve proporcionality (m. m. PL. ÚS 1/04). Ďalej z článku 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky vyplýva, že výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s touto ústavou. Vplyvom ústavy dochádza k vsunutiu jej obsahovo-hodnotových vlastností do všeobecných pojmov zákona tak, aby bol zabezpečený ústavne konformný výklad. Požiadavka na ústavne konformnú aplikáciu a výklad zákona je súčasťou zákonnosti rozhodnutia ako individuálneho správneho aktu. Dikcia zákona nemôže byť interpretovaná izolovane, mimo zmyslu a účelu zákona, cieľa právnej regulácie, ktorý zákon sleduje.

45. Možno tiež v tejto súvislosti poukázať na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 08. decembra 2010, sp. zn. I. ÚS 306/2010, podľa ktorého cit.: „ (...) Orgánom verejnej moci a predovšetkým súdom nemožno tolerovať pri interpretácii zákonných ustanovení prílišný formalistický postup, ktorý vedie k zjavnej nespravodlivosti. Všeobecný súd nie je absolútne viazaný doslovným znením zákona, ale môže a musí sa od neho odchýliť pokiaľ to vyžaduje účel zákona, história jeho vzniku, systematická súvislosť alebo niektorý z ústavnoprávnych princíпов. Pri výklade a aplikácii právnych predpisov teda nemožno opomínať ich účel a zmysel, ktorý nie je vyjadrený len v slovách a vetách toho-ktorého zákonného predpisu, ale i v základných princíпов právneho štátu.“ (v obdobnom zmysle pozri tiež nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 31. augusta 2017, sp. zn. I. ÚS 155/2017). Za zmienku stojí nález Ústavného súdu Českej republiky z 02. novembra 2009, sp. zn. II. ÚS 2048/09, podľa ktorého cit.: „ (...) Na právni normy je nutno klást také požadavky obsahové, neboť v materiálním právním státě založeném na myšlence spravedlnosti představují základní práva korektiv jak obsahu právních norem, tak i jejich interpretace a aplikace. Proto je úkolem soudce v podmínkách materiálního právního státu nalézt řešení, které by zajišťovalo maximální realizaci základních práv účastníků sporu, a není-li to možné, rozhodnout v souladu s obecnou ideou spravedlnosti, resp. dle obecného přirozenoprávního principu.“ Rovnako možno odkázať na závery plynúce z nálezu Ústavného súdu Českej republiky z 21. januára 1999, sp. zn. III. ÚS 257/98, podľa ktorého cit.: „ (...)

Jednou z funkcí Ústavy, zvláště ústavní úpravy základních práv a svobod, je její "prozařování" celým právním řádem. Smysl Ústavy spočívá nejen v úpravě základních práv a svobod, jakož i institucionálního mechanismu a procesu utváření legitimních rozhodnutí státu (resp. orgánů veřejné moci), nejen v přímé závaznosti Ústavy a v jejím postavení bezprostředního pramene práva, nýbrž i v nezbytnosti státních orgánů, resp. orgánů veřejné moci, interpretovat a aplikovat právo pohledem ochrany základních práv a svobod.“

46. V každom jednotlivom prípade je nevyhnutné vychádzať z individuálnych rozmerov každého jednotlivého prípadu, ktoré sú založené na konkrétnych skutkových okolnostiach a zisteniach. Mnohé prípady a ich špecifické okolnosti môžu byť častokrát atypické, čo však nemôže všeobecné súdy zbaviť povinnosti urobiť všetko pre to, aby každá prejednávacia vec mohla byť vyriešená - cez prizmu idey materiálneho chápania právneho štátu - t.j. spravodlivo. Viazanosť štátnych orgánov zákonom v zmysle menovaného článku 2 ods. 2 totiž neznamená výlučnú a bezpodmienečnú nevyhnutnosť doslovného gramatického výkladu aplikovaných zákonných ustanovení. Ustanovenie článku 2 ods. 2 nepredstavuje iba viazanosť štátnych orgánov textom, ale aj zmyslom a účelom zákona (nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 01. júla 2008, sp. zn. III. ÚS 341/07), „Prílišný formalizmus pri výklade právnych noriem vedoucí k extrémne nespravodlivému záveru pak znamená porušení základních práv“ (nález Ústavného soudu České republiky z 21. októbra 2008, sp. zn. IV. ÚS 1735/07).

47. V tomto smere najvyšší správny súd uvádza, že ani samotný zákonodarca z pochopiteľných dôvodov nemôže relevantným spôsobom reagovať na všetky situácie, ktoré vo svojej individuálnej rovine odhaľuje a odkrýva až samotný život. Je preto úlohou súdu, aby aj vzhľadom na okolnosti konkrétneho prípadu vyhodnotil, či striktná aplikácia právnej normy, respektíve právnych noriem na konkrétny prípad sa nepribližuje už k hranici prílišného formalizmu a lipnutí na bezpodmienečnom dodržiavaní právnej normy, ktorá je vzdialená od reálneho života a jeho rôznorodých foriem, ktoré so sebou sám život prináša. Podľa názoru najvyššieho správneho súdu krajský súd správne rozhodol, keď správnej žalobe vyhovel a napadnuté rozhodnutie žalovaného zo 14. decembra 2020 zrušil a vec vrátil žalovanému na ďalšie konanie.

48. Vzhľadom na vyššie uvádzané skutočnosti, najvyšší správny súd námietky žalovaného uvedené v kasačnej sťažnosti vyhodnotil ako nedôvodné, keďže tieto neboli spôsobilé spochybníť vecnú správnosť napadnutého rozhodnutia krajského súdu. Z týchto dôvodov potom najvyšší správny súd kasačnú sťažnosť podľa § 461 SSP ako nedôvodnú zamietol.

49. O trovách kasačného konania rozhodol najvyšší správny súd v súlade s § 167 ods. 1 v spojení s § 467 ods. 1 SSP, nakoľko žalobkyňa bola v kasačnom konaní plne úspešná.

50. Toto rozhodnutie prijal najvyšší správny súd v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 139 ods. 4 veta prvá SSP).

P o u č e n i e :

Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok nie je prípustný.

